

B | T | D

The Balkan Trust
for Democracy

A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

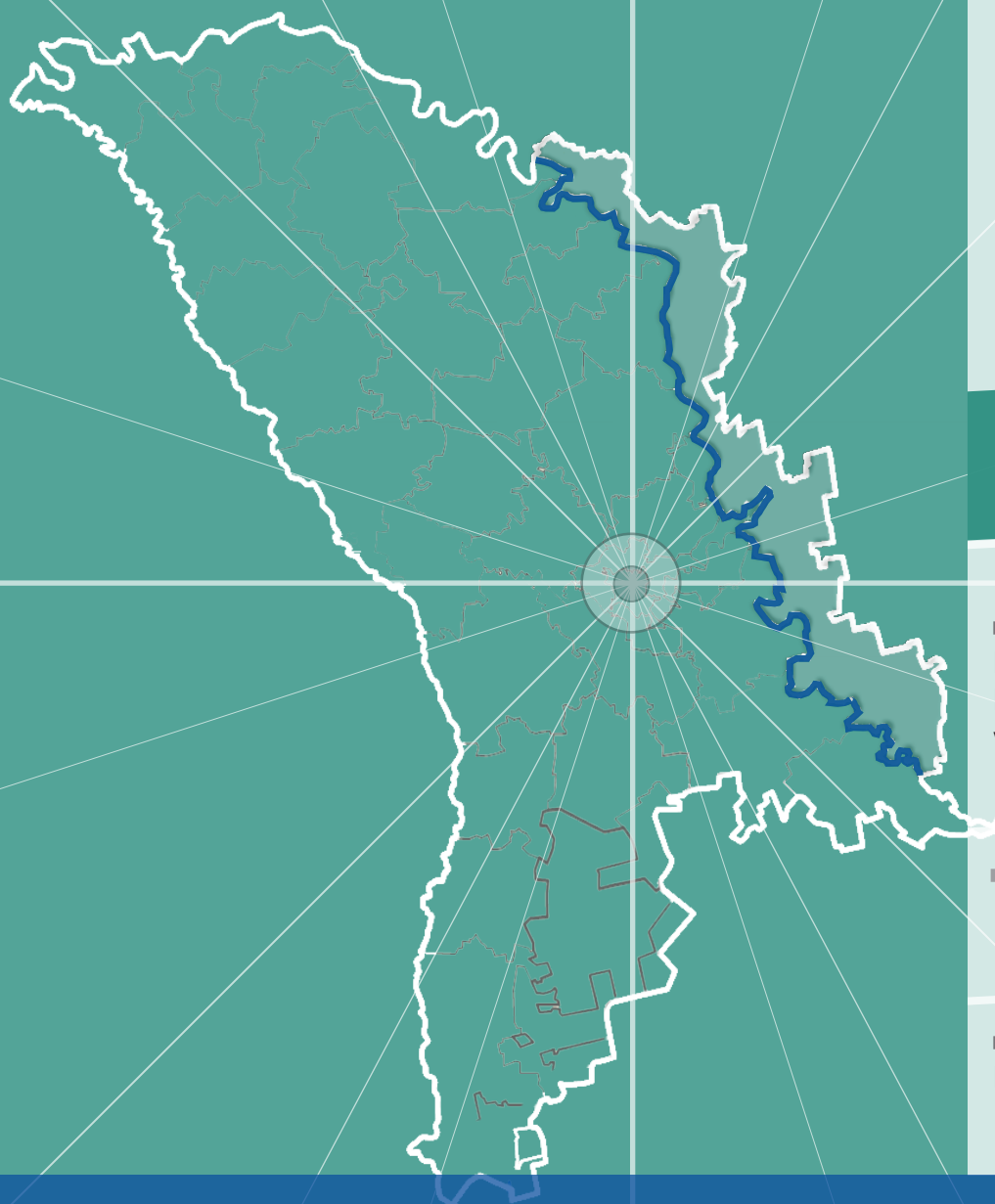

www.viitorul.org

REALITĂȚI NISTRENE

BULETIN
INFORMATIV

Nr. 6
Decembrie 2013

CUPRINS

- editorial
**La Moscova și
Bruxelles
viziunile diferă**
➔ pagina 2
- VOX
Declarații
➔ pagina 3
- cronică
Noiembrie 2013
➔ pagina 4

Cornel
CIUREA

■ editorial

La Moscova și Bruxelles viziunile diferă

Summitul de la Vilnius a ridicat probleme serioase pentru reglementarea conflictului transnistrean – implicarea de mai departe a Rusiei, orientarea Ucrainei, participarea Transnistriei în Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. Pentru a ne ajuta să găsim răspunsuri la aceste întrebări, Conflict Management Initiative (CMI), a organizat o vizită la Moscova, Bruxelles și Paris a unui grup de experți de pe ambele maluri ale râului Nistru. La Moscova, experții s-au întâlnit cu reprezentanții think tank-urilor rusești – *Российский Совет по Международным Делам, Российский Институт Стратегических Исследований, Институт Мировой Экономики и Международных Отношений, Revista «Россия в глобальной политике»*. La Bruxelles și Paris întâlnirile au vizat atât reprezentanții centrelor europene de analiză – Institute for Security Studies și European Policy Centre – cât și înalți oficiali europeni de la DG External Relations a Comisiei Europene și de la Delegația Comisiei Europene în Republica Moldova.

Subiectul central pentru Rusia, care a fost constant abordat de experții de la Moscova, ține de capacitatea de menținere a status quo-ului în regiune. Rusia, în opinia lor, este o țară a status quo-ului (S Markedonov, F. Lukianov). Este adevărat că acest status-quo este diferit în regiuni diferite – în Osetia de Sud și Abhazia status quo-ul implică recunoașterea independenței celor două regiuni, iar în Transnistria – nerecunoașterea ei. În același timp, experții încep să admită că acest status quo nu mai poate fi menținut după Vilnius (A. Zagorschii, P. Kandel). Deciziile luate la summit au determinat actorii principali să ia decizii care deja au schimbat în mod radical situația în regiune și revenirea la poziția inițială nu mai poate fi imaginată. În opinia lui P. Kandel, Moldova și Transnistria vor continua să se miște în direcții diferite dar status quo-ul nu va mai exista și va trebui de găsit un alt aranjament. Cei mai radicali s-au dovedit a fi experții de la RISI (Guzenkova, Kashirin) care, mergând pe urmele declarațiilor lui Rogozin, au criticat sever Moldova pentru opțiunea

făcută și au prezis un rapid divorț între Moldova și Transnistria. O altă viziune a experților ruși a vizat responsabilitatea pentru erodarea status quo-ului. Aici a existat o cvasiunanimitate – deși experții au recunoscut că Rusia n-a fost tocmai inspirată în politica sa externă, vina principală pentru situația creată a fost pusă pe umerii Uniunii Europene. De altfel, experții ruși au fost foarte sceptici cu privire la capacitatea UE de a avea o politică clară în regiune.

În discuțiile cu think tankurile europene, experții au confirmat o lipsă de viziune a Uniunii Europene pentru această zonă, fapt care nu exclude ca această abordare să se contureze (H. Kostanyan, A. Paul). În fond, experții europeni înclină spre o abordare în care interesele Rusiei vor fi în continuare parțial acomodate în politica Est-Europeană, fără a le da drept de veto în această zonă (to stop “the black and white approach”). Au fost de asemenea listate cele cinci state europene în frunte cu Franța și Olanda care au rețineri vizavi de politica de extindere a UE, dar și poziția rezervată a Germaniei în această chestiune (H. Kostanyan).

Întâlnirile cu oficialitățile europene au scos în evidență preocuparea lor pentru includerea Transnistriei în DCFTA. În același timp, reprezentanții Comisiei neagă cu vehemență existența unor considerații de ordin geopolitic în gândirea Bruxelles-ului. În opinia lor, relația dintre Chișinău și Tiraspol se aseamănă cu o “relație conjugală de tip catolic de modă veche care nu permite divorțul”. Includerea Transnistriei în DCFTA reprezintă singura șansă pentru Tiraspol de a-și salva economia, iar pentru ca acest lucru să se întâmple, urmează să se acorde atenție pe trei direcții – a) perfecționarea procedurii de certificare a originii bunurilor produse pe malul stâng; b) standardizarea procesului de producție și rezolvarea problemei laboratoarelor de testare a calității; c) schimbarea sistemului fiscal în Transnistria prin introducerea TVA. Unii experți occidentali au avansat, însă, și alte opinii, pledând pentru o abordare nuanțată a problemei date și includerea doar parțială a Transnistrie în DCFTA. ■

Rusia încearcă să mențină situația din Caucazul de Sud și Europa de Est prin intermediul a două tipuri de politici: a) crearea unui climat în care democrația n-ar putea să se manifeste; b) guvernele trebuie să fie slabe și corupte. În același timp, Rusia pretinde monopolul asupra conflictelor nesoluționate. În continuare, regiunea poate evolua fie în direcția capitulării în fața Moscovei, fie politica neoimperială a Rusiei va eșua, ceea ce se poate produce doar în contextul Integrării Europene. Un exemplu în acest sens ar fi Balcanii de Vest, în care Serbia și Kosovo se mișcă în aceeași direcție.

Svante **Cornell**,
Research Director of the
Central Asia, Caucasus
Institute & Silk Road
Studies Programme, SUA

Din perioada Războiului Rece, niciodată n-au existat relații atât de proaste între Rusia și UE. Rusia împinge Ucraina într-o coaliție rigidă, obligând-o să facă o alegere strategică în favoarea ei, fără vreo șansă alternativă. Orice alegere strategică de acest tip cauzează o opoziție puternică. În același timp, gradul înalt de dependență reciprocă nu ne permite să divorțăm. Rusia reiese din principiul - noi nu putem să ne despărțim. Această mișcare a noastră în raport cu regiunea și cu UE se produce în limitele unui coridor al posibilităților reale. Din acest punct de vedere, Transnistria reprezintă un test pentru Rusia și UE.

Irina **Busighina**,
Российский Совет по
Международным
Делам

70% din exporturile Transnistriei sunt direcționate fie spre Uniunea Europeană, fie spre Chișinău. În același timp, este greu de crezut că Transnistria va accepta DCFTA în totalitate. În aceste condiții, avem nevoie de flexibilitate din partea UE pentru a permite mărfurilor transnistrene să fie exportate.

Martin **Sieg**,
Consilierul pe probleme
de Strategie a Prim-
Ministrului R. Moldova

Invocarea considerentelor geopolitice în discutarea Parteneriatului Estic este cu totul artificială. Uniunea Europeană nu încearcă să intre în competiție cu nimeni. Trebuie să rezolvăm o chestiune practică - DCFTA. Transnistria devine din ce în ce mai dependentă de exporturile ei spre piața europeană. Uniunea Europeană este ferm angajată ca de beneficiile DCFTA să se bucure ambele maluri ale râului Nistru.

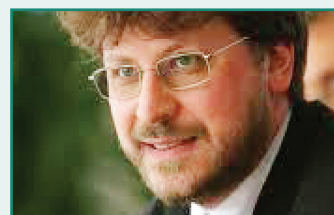
Pirka **Tapiolla**,
Șeful Delegației UE
în Republica Moldova

Rusia este o țară care menține status quo. Ea înțelege, totuși, diferit status quo-ul. În Abhazia și Osetia de Sud status quo înseamnă situația creată după 2008. În Carabahul de Munte, Rusia este interesată să coopereze cu Vestul în vederea reglementării conflictului. În același timp, Rusia nu este gata să recunoască independența regiunilor în Carabahul de Munte și Transnistria. Astfel, Rusia promovează o politică de „revizionism selectiv”.

Serghei **Markedonov**,
Șeful Departamentului
Relații Internaționale la
Institutul de Analize Politi-
ce și Militare din Moscova

Rusia este în stare să blocheze în mod eficient, dar ea nu s-a învățat încă să construiască. Cea mai mare parte a succeselelor Rusiei în domeniul politicii externe reprezintă o consecință a eșecului celorlalți. Dar aceste victorii sunt de ordin tactic și nu strategic. Rusia este interesată de menținerea status quo în Transnistria.

Fiodor **Luchianov**,
Redactor Șef al revistei
"Rossia v Globalnoi
politike"

Putin are o imagine foarte clară asupra felului în care este orânduită lumea. Această viziune se dovedește a fi deocamdată exactă. Printre calitățile indiscutabile ale lui Putin putem numi faptul că el nu minte niciodată. În același timp, noțiunea de "political correctness" este total străină lui.

■ cronică

Noiembrie 2013

● **1 NOIEMBRIE. Securitatea de la Tiraspol a anunțat că polițiștii moldoveni care activează în cadrul Zonei de Securitate trebuie să treacă controlul la frontiera administrativă.**

— După care, auto-numitul procuror de la Tiraspol l-a anunțat pe comisarul de poliție din Bender că polițiștilor moldoveni le este interzis să desfășoare activități operative, să rețină și să aresteze persoane pe teritoriul regiunii transnistrene.

— Potrivit Agenției de presă „Novii Reghion”, polițiștii, judecătorii și procurorii moldoveni vor fi urmăriți penal dacă nu se vor conforma acestei cerințe.

● **11 NOIEMBRIE. Viceprim-ministrul Republicii Moldova, Eugen Carpov, a avut o întâlnire cu Înaltul Comisar OSCE pentru Minoritățile Naționale, Astrid Thors, care efectuează prima vizită în Republica Moldova în calitate de Înalt Comisar.**

— În cadrul discuției a fost abordată situația și funcționarea celor opt școli moldovenești din partea stângă a Nistrului, precum și efectele juridice ale actelor de studii, eliberate de instituțiile de învățământ din regiunea transnistreană.

● **12 NOIEMBRIE. La oficiul Misiunii OSCE din or. Tiraspol, a avut loc o întâlnire a reprezentanților politici, Eugen Carpov și Nina Ștanski, cu participarea partenerilor internaționali din formatul „5+2”.**

— În cadrul întâlnirii s-au discutat mai multe subiecte actuale: mecanismul de stabilire a pensiei pentru cetățenii de pe ambele maluri ale Nistrului, care decid să-și schimbe locul de trai; accesul la terenurile agricole amplasate după traseul Râbnița-Tiraspol; nivelul actual de interacțiune

dintre experții din domeniul combaterii criminalității, precum și procedurile pentru demontarea funicularului dintre orașele Râbnița și Rezina.

— Reprezentanții Tiraspolului și partenerii internaționali au salutat decizia Chișinăului de a elimina amenzi administrative aplicate locuitorilor regiunii transnistrene care călătoresc în baza pașapoartelor străine.

● **13-18 NOIEMBRIE. Șeful Biroului pentru Reintegrare, Gheorghe Bălan, s-a întâlnit cu primarii localităților din raioanele Anenii-Noi, Rezina, Dubăsari, Criuleni, Căușeni și Șoldănești, situate în Zona de Securitate.**

● **15 NOIEMBRIE. Își încep activitatea trei din cele șase oficii teritoriale ale Biroului Migrațiune și Azil la punctele de control Hîrbovăț, Pîrîta și Criuleni.**

● **21 NOIEMBRIE. Negociatorul șef din partea Comisiei Europene privind liberalizarea comerțului cu Republica Moldova, Luc Devigne, a discutat la Tiraspol despre prevederile acordului de liber schimb cu Uniunea Europeană.**

— Reprezentantul UE pentru țările Parteneriatului Estic, Dirk Schuebel a declarat într-un interviu că Acordul de Liber Schimb se va aplica la fel pe ambele maluri ale Nistrului: „regiunea transnistreană este parte a Republicii Moldova și am stabilit anumite reguli în cadrul Acordului de Asocierie, reguli care au fost luate și cu participarea reprezentanților regiunii”.

● **25 NOIEMBRIE. Se împlinesc zece ani de la tentativa eşuată de federalizare a Republicii Moldova prevăzută de planul Kozak.**

— Purtătorul de cuvânt al ministerului rus de externe, Alexander Bikantov, a declarat că așa-numitul Memorandum Kozak își păstrează și astăzi relevanța.

— Președintele Partidului Socialiștilor din Moldova, Igor Dodon, a prezentat planul unui stat federal cu trei componente: Moldova, Găgăuzia și Transnistria.

● **25-26 NOIEMBRIE. La Kiev s-a desfășurat ultima rundă din acest an de negocieri privind reglementarea conflictului transnistrean în formatul 5+2**

— În cadrul reuniunii au fost semnate decizii protocolare cu privire la înțelegerile convenite în domeniul asigurării cu pensii și indemnizații sociale, precum și cu privire la realizarea proiectului de reabilitare a sistemului de epurare a apelor reziduale din Dubăsari și Criuleni. A fost aprobată, de asemenea, și o decizie protocolară cu privire la unele aspecte ce țin de libertatea circulației populației.

— Șefa misiunii OSCE în Republica Moldova, Jennifer Brush, s-a declarat mulțumită de progresele în privința libertății circulației, care aduc mai aproape redeschiderea podului de peste Nistru de la Gura Bâcului. Brush a mai subliniat că „rezolvarea conflictului depinde cel mai mult de cele două părți, Chișinău și Tiraspol”.

GRUPURI DE LUCRU.

● **5 NOIEMBRIE. S-a întrunit grupul de lucru pentru ocrotirea sănătății.**

— La această întrevvedere a fost semnat protocolul de la ședința precedentă, s-au discu-

tat probleme legate de: prioritățile dezvoltării sectorului sănătății, dezvoltarea/consolidarea capacităților tehnice/echipamentului pentru nou născuți, organizarea seminarelor de instruire și perfecționare pentru colaboratorii medicali pe diferite domenii, inclusiv pe raportarea informației, colaborarea cu Organizația Mondială a Sănătății etc.

● **18 NOIEMBRIE. La Chișinău a avut loc ședința grupului de lucru pentru economie.**

În cadrul ședinței a fost pusă în discuție problema ce vizează prelucrarea terenurilor agricole care se află după autostrada Tiraspol-Camenca. Experții de pe ambele maluri au convenit ca în cadrul întrunirilor la nivel local să se discute oportunitatea actualizării mecanismului curent și soluționarea acestei probleme până la sfârșitul anului.

COMISIA UNIFICATĂ DE CONTROL.

● **Comisia Unificată de Control (CUC) s-a întrunit în ședințe ordinare.**

— Delegația Republicii Moldova a atras atenția asupra instalării unilaterale a unor posturi ale structurilor de forță (miliția) în Zona de Securitate, fără acordul Comisiei Unificate de Control.

— Delegația Republicii Moldova a făcut apel către delegația regiunii transnistrene de a se abține de la acțiuni ce pot crea tensiuni în Zona de Securitate, între forțele de ordine, care pun în pericol întreaga operațiune de pacificare.